

f) ebben az összefüggésben éljük át azt, ami századunkra a legelsőbb probléma, a határokon túli magyarság helyzetét; ezzel kapcsolatban ugyancsak az új tények közé tartozik, hogy nemcsak országoként más a helyzet (Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria), de szinte tájanként, városoként is; ha pedig ezeket a legszorítóbb gondjainkat nézzük, egyre jobban érezzük, mint új tény, hogy a kisebbségben élő magyarság sorsa szempontjából – egyfelől a csökkenő európai szolidaritást, másfelől a szomszédságainkban növekvő feszültséget figyelve – az anyanemzet gazdaságilag értékelhető helyzete, (nem szólamokba foglalt) sikere a leghatásosabb befolyásoló tényező; hiszen látjuk: illúzióknak bizonyult, hogy az angolszász világ máskor is figyel ránk, mint sikereink (1848, 1956, 1989) pillanatában, és látjuk, hogy a gazdasági erő a határon túli etnikumok jogainak védelmében milyen gyors eredményeket produkál (német–román egyezmény az erdélyi szászok helyzetéről, a Volga menti németek jogainak elismerése stb.).

Kedves Barátom, most jöttem vissza Erdélyből, próbáltam tapasztalatokat gyűjteni. Úgy adódik, hogy rövidesen alkalmam lesz közelnézetre a másik kérdéskörben is: miképpen látnak ma bennünket Nyugatról. Kérdés: miközben az új tényeket próbáljuk megismerni és illúzióinktól akarunk szabadulni, vajon nem mindössze a történelem invarienciájával, valami lenyűgöző körköröséggel találjuk magunkat szembe? Lehet. Mégis úgy gondolom, hogy most mindenekelőtt megérteni- és kidolgoznivalóink vannak, s ehhez figyelemre, összpontosításra van szükségünk. El kell sajátítanunk a sokáig fontos megközelítések elfelejtésére való képességet, hogy közel kerülhessünk ahhoz az újdonsághoz, amelyben lehet, hogy Közép-Európa (történetének epilógusaként) végleg lemond önmagáról.

PAPP GYÖRGY: BÉKESSÉGÓHAJTÁS